

הבינה והברכה

❁ לחתן ביום חופתו ❁

פרקי הדרכה לחתן
ביום חתונתו וביום שמחת לבו

חודש שבט תשס"ו לפ"ק
קרית בעלזא פעיה"ק ירושלים תובב"א

נושא באחריות לזוגתך תחיי, ובעזרה אחריות על צאצאיך היו. בוודאי כי אחריות זו בכוחה להטיל עליך מורא ופחד. מי יודע מה יהיה, איך יהיה ואיך יתנהלו הדברים בחיי הפרטיים המשפחתיים. אמנם אתה יודע כי אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. על כן התחזק באמונה ובטחון בהשי"ת, והתפלל אליו שיעזור לכם ויהיה בסערכתם כל ימי חייכם, אתם וזרעכם אחריכם, בכל המובנים ובכל העניינים, בגוף ובנפש בגשמיות וברוחניות. והשי"ת ישמע תפילתכם ויאזין לבקשתכם וימלא משאלותיכם לטובה.

★ ★ ★ ★

הדרכה מעשית וגישה נכונה להנהגת הבית

עליך לדעת ולהבין את ההבדל המהותי, כי בימי בחורותיך, היית אדם פרטי לעצמך בלבד, התפללת בשבילך, למדת בשבילך, עסקת בעניינים גשמיים – הכל בשבילך. אתה היית בדמיוןך במרכז, והכל בכל מכל מסביבך. הגם שקיימת מצוות כיבוד הורים ומצוות כיבוד מורים וטרחת בשבילם להפיק רצונם ושאלתם, וכבודת חבריך וטרחת גם בשבילם בין בעניינים גשמיים ובין בעניינים רוחניים, אבל סוף סוף היית קרוב אצל עצמך.

אבל מעתה אתה מקבל עליך עול של בית ואשה, ולעתיד כשיעזור השי"ת עול גידול בנים, ומאדם פרטי אתה נעשה לבעל משפחה ההולכת ומתרחבת בעזרה"י, ואפילו אתה ראש הבית, אבל אינך המרכז, אלא אחד מחלקי הבית. והיו לבשר אחד, כתיב (בראשית ב, כד). אם כואב לה כואב לך, אם טוב לה טוב לך, וכן בכל העניינים. ובזוה"ק (חיג רצו, א) איתא, שאיש בלא אשה ואשה בלא איש הם חצי נוף.

ובשמתחברים הם גוף אחד ממש, ע"ש.

מן הראוי לציין ולהדגיש, שאין הכוונה שלא ייתכן שיהיו לפעמים חילוקי דעות. אפשר ואפשר! כדרכו של עולם. ואף על פי כן אין הדבר סותר את הנוכח, שהרי גם האדם בינו לבין עצמו לפעמים דעתו חלוקה לכאן ולכאן, ולפעמים יחזיק בדעה יום אחד וביום השני ישנה דעתו, ועל אחת כמה וכמה בשני בני אדם שהם גופים נפרדים, אבל בשני בני אדם שיש ביניהם חילוקי דעות מביא לידי התרחקות, ואילו בין בעל לאשתו אפילו יהיה ביניהם חילוקי דעות אינו צריך להביא לידי התרחקות.

ולכן תדע שחייב אתה, בעיקר בהתחלה, להרגיל עצמך במידת סבלנות ולשמוע דעתה ולהתחשב בדעתה, וכמו שאמרו רז"ל (בי"מ נט. א): "איתתך גוצא גחין ותלחוש לה" (כלומר, אשתך נמוכה, תנמיך קומתך ותלחש כאחנה), ולפעמים הצדק אתה ולא אתך, ואם יהיה כן אצל שניכם, לשמוע אחד את השני ולהתחשב אחד עם דעת השני, אז תזכו לחיים טובים ומאושרים ושמחים. וכשתרגילו עצמכם בזה, יהפוך הדבר לטבע. ואף כי ביום החופה אתה מקבל הכל כדבר פשוט המובן מאליו, אין זה פשוט כלל.

והנה, חילוקי דעות הם דברים די רגילים, וכשיש אהבה וגם ענוה יכולים להתגבר על זה - על המכשול והקושי שבחילוקי הדעות, לבל יתהפכו חלילה למחלוקת, אבל הבדלי השקפות, דהיינו בעניינים יסודיים ועקרוניים, זה כבר בעיה רצינית הנובעת אצל כל אחד מבית הוריו ומהחינוך שקיבל בשיבה ובבית החינוך. ואם נקלעת לבעיה זו, העצה היא, ללכת בצעדים מדודים בדרכי נועם, ובשום שכל וטוב טעם, ובפרט בדברים שקיבלת מהורייך ורבותייך ומנהגם של חסידים.

ואין זאת עבודה קלה, וצריכים לזה סבלנות מרובה ובינה יתירה, וצריך להתפלל לפני השי"ת שלא תגיעו לזה, ושתצליחו לגשר על פני הבדלי ההשקפות, ושלא יגיעו הדברים לידי קטטות ומריבות ח"ו, ואם כוונתך לשם שמים, והסימן לכך הוא, שבעניינים גשמיים אינך עקשן ואינך עומד על דעתך ותוותר למענה, השי"ת יעזור שלבסוף תוותר היא על השקפתה, מתוך שתכיר את מעשיך והנהגותיך כי טובים המה, ולשם שמים אתה מתכוון, ושכך חינוכך וזו שאיפתך הרוחנית הטובה.

אבל הבעיה קשה שבעתיים, כאשר אשתך רואה שאינך מקפיד על דא ועל הא - עניינים שביידישקייט, ובדבר אחד אתה דווקא מקפיד ובנוסף לכך אתה דורש ממנה להקפיד, ואף על פי שהדבר שאתה מקפיד עליו באמת חמור וחשוב, יכולה האשה לחשוב שאין נפקא מינה, ואם אתה מזלזל בדברים אחרים, סימן שאין כוונתך לשם שמים, ולא תקבל את דעתך, ומוזה יכול לצמוח ח"ו ריב ומדון, השם ירחם.

על כן דע לך, ועצה טובה קא משמע לך. כאשר אתה נכנס לביתך, אתה צריך להתחיל ולהתנהג בדרך היראה והחסידות כראוי וכנכון, ואפילו בדברים שדעתך שאינך עדיין במדרגה זו להתנהג כן, תתנהג כן אפילו שלא לשמה, ומתוך שלא לשמה אתה בא לשמה. פירוש, מתוך שאתה נוהג בדברים אחדים מנהג טוב, אף על פי שהוא שלא לשמה, בסופו של דבר כשיבוא לידך דבר שאתה נוהג בו לשמה, יתקבל הדבר ברצון אצל השני ולא יבוא לידי ריב ומדון ח"ו. ו"איזהו חכם הרואה את הנולד" (תמיד לב, א).

ואין צריך לומר, שכאשר יעזור לך השי"ת ויהיו בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך, לא תוכל לדרוש ולצפות מהם דבר שאתה בעצמך לא

נוהרת בזה, ואל תאמר כשאפנה אשנה - שכאשר יגיע הזמן תשנה
הנהגתך לטובה. לא כן הדבר, מה שאתה מתכוון לעשות בעתיד,
תתחיל כבר מיום שאתה צועד צעדך הראשון.

ומוכן מאליו שאין המדובר כאן בהנהגות מיוחדות השייכים
לאנשים נעלים, אלא בהנהגות ששייכות לכל יהודי ירא שמים וחסיד,
אלא שיש שמקילים לעצמם...

★ ★ ★ ★

תמצית הדברים:

- עליך לזכור ולהכיר כי שונים הם מעתה חייך לעומת שנות
בהרותך. בשנות בחרותך הכל היה סביב עצמך, בענייני
גשמיות ורוחניות, ואילו מעתה הנך מקבל עול בית ואשה.
מאדם פרטי נהיית לבעל משפחה. האחריית המוטלת עליך
שונה היא.
- עליכם לדעת כי נדרשים הנכם להרגיש כאדם אחד - כשטוב
לאחד טוב לשני, וכאשר לא, אף לשני לא טוב. כן הדבר לגבי
שמחה ואושר וכל עניני החיים. עליך לדעת איך לשמור על
המתנה שקבלת מבוראך, בנתנו לך זיווגך לכבדה ולהכיר טובה
לבורא על כך. אף שלפעמים מצויים חילוקי דעות, הרגל עצמך
במידת הסבלנות וההתחשבות, מתוך כך טוב יהיה לכם. אכן
לכך נדרשת עבודת תיקון המידות. על ידי אהבה וענה ניתן
להתגבר על חילוקי הדעות המצויים.
- "הבדלי השקפות" הנובעים מתוך החינוך שקבלת מהורייך
ומרבותיך: העצה להתגבר על קרשי זה היא, ההליכה בדרכי
נועם ובהסברה. כן נדרשת התפילה לסייעתא דשמיא, ובעיקר
כאשר כוונתך לשם שמים בהנהגתך הטובה בכל התחומים
וברצינות, בוודאי כי הדברים יתקבלו לבסוף בעזרה.
- מן הראוי מיד בתחילת הדרך, להנהיג עצמך בהנהגות טובות,
התואמים למנהג יראי שמים וחסידים, ובראות הבית כך,
יתקבלו ההנהגות הטובות מתוך רצון.

★ ★ ★ ★

כללים ויסודות לבנין הבית בדרך טובה אי"ה

בראשית תבא לפני אברך תלמיד חכם וירא שמים וחסיד, ובעל ניסיון להדריך חתנים ואברכים בתחילת הדרך. ואם אמרו ז"ל (יומא עה, א): "דאגה בלב ישחנה (משלי יב, כה)... ישיחנה לאחרים", על אחת כמה וכמה שכדי להסיר דאגות, ישוחח ויתיעץ ויקבל הדרכה מפני אחרים, ומני אחרים, אלו שיכולים להאיר דרכך.

ובכן, חתן יקר, הבה נחזור להניל, ונראה מה ואיך תתנהג למעשה. כאשר עומד אתה כעת ביום חתונתך וביום שמחת לבך תתחיל כבר מעתה לתכנן צעריך, ולכלכלם בתבונה. בראש ובראשונה תבקש מהשי"ת שינחה אותך בדרך האמת, בדרך הטובה והישרה בעיני אלוקים ואדם, בדרך התורה, היראה והחסידות, וטוב לך.

אנא הכנס לביתך ברגל ימין, ביישוב הדעת ובשמחה [תוך הודאה לבורא עולם על שזכית להגיע הלום, אך זכור כי נדרש לצד השמחה גם והירות, גישתך תהיה מתוך שאיפה לבנות את ביתך בכוחות משותפים ויחדיו]. ולכן, בקש בפיוך ובלבבך מאת הבורא יתברך שיחונן אותך לכלכל צעריך בדעה בינה והשכל, ושיתקבלו דבריך ברצון ומעשיך בתבונה אצל נותן ביתך.

אם נוצרה בעיה [או ספק כל שהוא ובכל ענין הדורש עצת מנטסים בעצה נבונה וטובה], תדבר עם המדריך [שכבר קרוב אל לבך ונוצרה ביניכם הבנה ההדדית], וכן הכלה תדבר עם המדריכה.

אל תמהרו לערב את ההורים או אחד מבני המשפחה בשום דבר שביניכם. [עליכם לדעת, כי בני משפחה מעצם טבעם,

מתייחסים לצד שהם קרובים אליו ביתר זריזות ואם לא די, מזוללים בצד שכנגד. וזה לכד סיבה, חתן וחתנית נוספות, שלמען טובתכם עדיפות יתירה יש לפנינו ליתר יקר וזכור, אדם ניטרלי הבוחן ומתייחס לכל דבר לגופו של ענין. מבלי להעדיף צד אחד על פני צד שני, והוא בס"ד יתן מענה הולם ועצה מועילה וטובה יותר לכל דבר הנדרש.]

תשתדלו תמיד לרונן אחד את השני לכף זכות, ובפרט בהתחלה. ואף אם לדעתך טענה - או לדעתה טעית - התאפק ושתוק. [עליכם לדעת ולקחת בחשבון, שבכדי להגיע לחמימות דעים ולהבנה הדדית מוחלטת, זה תהליך הדורש זמן, וכתוצאה מכך, לפעמים האחד רוצה בטובת השני וטועה. טעויות הם דבר טבעי אצל כל אחד ואחד, ובפרט אצל זוג צעיר.]

תשתדל מאוד ותקפיד להתפלל בכל יום כל השלוש תפילות במנין קבוע בביהמ"ד. עליך לדעת כי ג' תפילות בביהמ"ד ובמנין קבוע, דע והבן כי הוא הדבר המינימאלי הנדרש מאברך כיהודי, וכן לקבוע שיעור תורני ביחד עם חבר או חברים, או אפילו לבד, ובביהמ"ד קבוע, גם מפני עצם המצוה, וגם שאחד מביא את השני, ואם אחד מתרשל גורם לחבירו להתרשל. נוסף על זה, דברים אלו הם מן הגורמים לחזק את השלוי בית. ואעפ"י שטוב וחשוב מאוד ללמוד בבית, שביתו של אדם מתקדש כשנשמע בו קול לימוד התורה הקדושה, אבל שלא יהיה על חשבון הלימוד בביהמ"ד במקהלות.

על כל דבר קטן וגדול בין בני הזוג, שאחד עושה או מבקש לעשות לשני, להגיד יישר כוח! בבהירות ובקול המביע הערכה

הנובעת מן הלב, כי העיקר היא הכרת הטוב ולא האמירה גרידא. זה עושה רושם ומשאיר רושם.

- לא לשכוח לומר על אוכל שמבשלת זוגתך, שהוא טוב מאוד, ואפילו אינך רגיל למאכל זה ולטעם זה, במשך הזמן זוגתך תלמד לבשל לפי טעמך, ואתה תתרגל לטעם שלה, אבל צריכים סבלנות.
- כשיוצאים או נכנסים לבית, לומר שלום – בוקר-טוב, ערב-טוב, יום-טוב. ואצ"ל בשבת ויום טוב, והמקדים ידו על העליונה.
- במידה והנך נאלץ לאחר בשובך לביתך שלא כמנהגך, הודע זאת. בכך תמנע ראגה או חלילה הרגשת זלזול ואי אכפתיות. דע שיש מי שמחכה עליך. בצאתך מביתך וכי"ב שלא כדרכך, והיא עדיין אינה בבית או שהיא ישנה, רשום פתק קטן לאן נגשת ומדוע. דברים קטנים אלו, גדולים וחשובים הם, לבנין הבית כראוי ולשלו' בית.
- תיזהר מאוד לכבד את חמיך וחמותך, הן בפניהם והן שלא בפניהם, ועל אחת כמה וכמה שלא לזלזל בכבודם, אלא אדרבה, לראות מעלותיהם, ראשית כי הוא חובתכם על פי התורה, ולא זו בלבד אלא שחלק גדול מהשלו' בית תלוי בזה. וכן לכבד את כל אחד מבני המשפחה, הן אלה הוותיקים והן אלה שנוספו.
- כשאתה נמצא בין בני המשפחה החדשה, תיזהר שלא להיות מעורב יותר מדי בענייני המשפחה. אף שעליך להראות פנים שוחקות וידידות לכל בני המשפחה, אבל אל תרבה שיחה יותר מדי. בפרט עם הגיסות תיזהר מאוד, הן שלא לדבר עם זוגתך

יותר מידי בפניהן, והן שלא לדבר עמהן יותר מן המוכרח בפני זוגתך, ובפרט בפני בעליהן, תיזהר מאוד בזה. אין אלו דברים של "פרומקייט" וחסידות, אלא של חכמה ושכל – חכמת חיים, לטובתך ולטובת שלו' ביתך.

- תזהר מאוד בביתך שלא להגביה קולך ושלא לבעוס. זאת עליך לדעת, כי הרמת הקול בבית הינו הרס לשלמות הבית, הוא פוגע ביותר, כי האשה רגישה ביותר להרמת קול, ודבר זה יכול לגרום להטלת אימה בבית, ולפעמים כמעט שהוא בבהינת מעוות לא יוכל לתקון. על כן עשה הכל למען התרחק מכך. ההתרחקות מן הכעס ומהרמת הקול, מחייבת את שני הצדדים, ואם בטבע אתה נוטה לבעוס, תתאפק לכל הפחות לכ"ד שעות, ובינתיים, או שתשכח ויתקרב כעסך, ואף אם לא שכחת ולא התקרב כעסך, לכל הפחות תשקול דבריך שתוציא מפיוך בשום שכל בעקבות הענין שהכעיסך במידה ובמשקל ובמשורה. [מומלץ לשוחח ביניכם בנושא זה, תוך שיחה כללית על נושא שלו' בית ועל בניית ביתכם בחייכם המשותפים, בקבלה עצמית הראויה לכל אחד מעמכם, להשתדל להימנע ובכל מחיר מהרמת קול. בשיחה זו ניתן להחליט ולקבל קבלות טובות ומשותפות אודות הנהגת הבית, מה גם כי בשיחה משותפת על עניינים אלו נוצרת הערכה כלפיו, כלפי אישיותך וכוונותיך בבניית הבית החדש, ההולך ומוקם בימים אלו, והרי זה כיציקת יסוד איתן לחייכם המשותפים. כמו כן יש להתפלל לסייעתא דשמיא על הדברים הללו, שלא תבוא לידי ניסיון, וכשתבוא תדע איך להתנהג.]
- ההנהגה בדרך הממוצעת הטובה. באבות (פי"ב מ"א): ירבי אומר

איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהוא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, ורבינו עובדיה מברטנורא מפרש: "שיהא נוח לו, ויהיו נוחין בני אדם ממנו, וזה יהיה כשילך בכל המידות בדרך האמצעי ולא יטה לאחד משני הקצוות, שאם הוא כילו (קמצן) ביותר, יש תפארת לו שאוסף ממון הרבה אבל אין בני אדם מפארים אותו במידה זו, ואם הוא מפזר יותר מן הראוי, בני אדם המקבלים ממנו מפארים אותו אבל אינו תפארת לעושיה ואינו נוח לו, שהרי הוא בא לידי עניות בשביל כך, אבל מידת הנדיבות שהיא אמצעית וכו' היא תפארת לעושיה ששומר את ממונו וכו', ותפארת לו מן האדם, שבני מפארים אותו וכו', וכן הדין בכל שאר המידות."

ואם הדבר כן בין אדם לחבירו, על אחת כמה וכמה בהנהגת הבית בין איש לאשתו, טוב ורצוי וחיוני ביותר, ללכת בדרך הממוצע, לא לקמץ ולא לפזר.

טוב ונכון שהקופה הקטנה של הרצאות היום יום תנהל זוגתך, ואת הקופה הגדולה, כסף שקיבלתם במתנה או הרווחתם וכיוצא, תנהל אתה, אבל אין זה לעיכובא, ולפעמים האחד יכול יותר טוב לנהל העניינים בדרך הממוצע.

ואם אחד מכם רוצה להיכנס להרצאות גדולות, אפילו בענייני הבית, לקנות, לשפר ולבנות, יהיה הדבר בהתייעצות הדדית ובהסכמת שניכם.

אבל תרעו לכם, שמידת הקמצנות רח"ל היא מידה מאוסה וגרועה עד למאוד בכלל, וגורמת לתקלות רבות בשלוי בית בפרט, וכמו שכתב בספר "אורחות צדיקים" (השער הי"ח):

"הציקנות, זאת המידה היא מגונה ברוב ענייניה... ועליו נאמר (משלי יא, כו) מונע בר יקבוהו לאום."

וכאשר תלכו בדרך טובים, תזכו לברכה ה' בכל מכל כל, והשיית יברך אתכם בחיים טובים ארוכים ומאושרים באהבה ואחווה ושלוש ורעות לאורך ימים ושנים טובות, ותזכו לבנים ובנות בריאים וברוכים, תלמידי חכמים ויראי שמים ובעלי מידות טובות, ולמוזנות רווחים, ולא תצטרכו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם כי אם לידי של הקב"ה המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה בחן בחסד וברחמים, אמן סלה.

ותזכו לבנות בית נכון ונשא לשמחת לבבכם ושמחת לבב הוריהם ומוריכם ולשמחת לבב כל הקרובים אליכם בגופם ובנפשם רוחם ונשמתם.
